І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь…
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 169. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК. СУБОТА, 16-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1967 No. 169. VOL. LXXIV

— ОСТАННІ ВІСТІ —

П'ятниця, 15 вересня, 1967

В АМЕРИЦІ

КОЛИ ЦЬОГО РОКУ КОНГРЕС НЕ СХВАЛИТЬ збільшити податки, то на цьому потерпить ведення війни у В'єтнамі, бо важко буде її закінчити або так продовжувати, як вимагають інтереси ЗДА та всього вільного світу. Так зізнавав колишній підсекретар скарбу, теперішній партнер інвестиційного банку Роберт В. Руза в Палатній Комісії Способів і Засобів. Руза передбачив „нестримну інфляцію" та повний „хаос у фінансових відносинах", ко-Конгрес не ухвалить збільшити податки ще цього року. Також інші економісти й фінансісти домагалися збільшити податки.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ СТВЕРДЖУЄ, що збільшення воєнних зусиль у В'єтнамі створило впродовж останніх двох років більше як один мільйон нових варстатів праці. Від 1965-го року збільшилося число затруднених на більше як на чотири мільйони, з чого 23 відсотки варстатів праці припадає на розбудову воєнного потенціялу. Коли і далі будуть збільшувати воєнні зусилля у В'єтнамі, то заіснує недостача фахових робітників. Тепер для оборони працюють 5.2 відсотка цивільних працівників, а два роки цей відсоток становив 3.9.

ПОГІРШИЛИСЯ ВІДНОСИНИ МІЖ АФП - КІО та спілкою Об'єднані Автомобільні Робітники після недавних нарад Виконної Ради Американської Федерації Праці — Конґресу Ендустріяльних Організацій, що відбулися в Ню Йорку. В політичних колах говорять про можливість того, що автомобільні робітники залишать АФП—КІО Оцей конфлікт між АФП—КІО та Спілкою ОАР спричинений в дійсності розходженням між головою спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтером Рутером і головою АФП-КІО Джорджом Міні. Рутер вимагає більшої активности від зорганізованого робітництва і закидає Міні оспоалість в організаційній ділянці. А Міні хвалиться тим, що число АФП—КІО збільшилося на півтора мільйона.

НОВИЙ ГОЛОВА ПРОГРЕСИВНО - КОНСЕРВАТИВНОЇ Партії в Канаді Роберт Л. Стенфілд старається про посольське становище в Парляменті. Стенфілд був прем'єром провінції Нової Шотляндії. Він зрезиґнував із цього становища, яке займав Джордж Ісаак Смит. Консервативний член Парляменту Кирило Кеннеді зрезиґнував зі свого посту. В найближчому тижні Стенфілд полетить з Галіфаксу до Оттави, де конферуватиме з прем'єром Лестером Б. Пірсоном в справі додаткових виборів. Стенфілд кондидуватиме, щоб стати членом Парляменту. Він вибраний на голову Проґресивно - Консервативної Партії, який то пост довгі роки займав колишній прем'єр Джан Діфенбейкер.

У СВІТІ

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ШАРЛЬ ДЕ ГОЛЛЬ ЗАЯВИВ на раді міністрів — звітуючи про свою подорож до Польщі, що та подорож „сповнила всі надії Франції". Він заперечив, наче б своїми промовами хотів відректися приязні з Америкою, Совєтами, Західньою Німеччиною і твердив, що він своїми виступами знайшов шлях до сердець поляків … Міжнародна преса назагал оцінює вислідн подорожі де Голля, як неґативні, дармащо признає, що поради де Голля, особливо щодо більшої незалежности від Москви, подобались загалові сірих польських громадян.

КОРОНАЦІЯ ШАХА ІРАНУ РІЗИ ПАЛЕВІ ВІДБУДЕТЬСЯ 26 жовтня ц. р., дармащо він вступив на престіл вже 26 років тому. Він сам виправдав це спізнення воєнними й турботливими післявоєнними роками та потребою перевести спершу необхідні реформи. Він заповів, що „коли це буде необхідно й розсудливо", то Іран звернеться по зброю до СССР. Шах висловив надію, що не треба буде воєнно-політичних договорів, але застерігся, що він „не торпедуватиме" „Центрального середньо-східнього договору" (СЕНТО), до якого належать ЗДА, Туреччина, Іран і Пакістан.

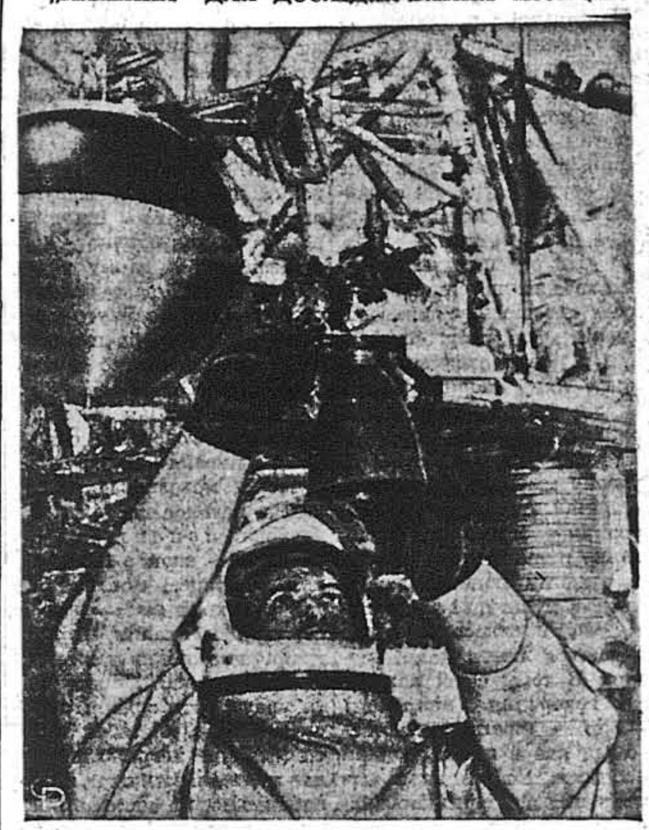
ЄГИПЕТСЬКА ПРЕСА ЗАПОВІЛА, що внедовзі перед військовим судом судитимуть змовників, із недавнім головним командантом єгипетських збройних сил, маршалом Абдель Гакім Амером у проводі, за змову, яка мала на меті привернути на давні становища Амера й інших високих, димісіонованих Нассером, військовиків. До призвищ арештованих єгипетських високих старшин і цивільних урядовців додано ще призвища колишнього міністра внутрішніх справ та колишнього шефа безпеки.

УРЯД ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ СХВАЛИВ новий бюджет на рекордову дотепер суму круґло 20 більйонів. У тому бюджеті видатки на військові цілі зменшено на 350 мільйонів, але міністр фінансів Франц Йосиф Штравс твердив, що насправді видатки на військо не зменшилися, а зменшились тільки кошти утримання американського війська в Німеччині. Канцлер Кізінґер заповів, що протягом найближчих 4-ох років державні видатки будуть зменшені на 3,500.000.000 дол., що остаточно збалянсує бюджет.

У СХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ АРЕШТОВАНО американського громадянина німецького роду 30-річного Роналда Віденгефта, вчителя історії мистецтва в Колюмбійському університеті у Ню Йорку. Він мешкав із своєю 24-річною дружиною, уродженкою з Берліну, у Західньому Берліні та збирав матеріяли до докторської дисертації на тему: архітектура Берліну. Припускають, що він поїхавши 5-го вересня ц. р. до Східнього Берліну, фотографував тамошні будинки і що це стало причиною його арештування. Німецькі комуністи не повідомили про це американських властей.

ГОЛОВА КАМБОДЖІ, КНЯЗЬ НОРОДОМ ШІГАНУК, ВІДКЛИКУЄ амбасадора тієї південно-східньої держави з Пейпінґу, пояснюючи, що він бажає цим „виминути інциденти, які можуть статися, коли б були там демонстрації проти нашої амбасади". Шіганук виразно натякнув на організовані комуно-китайськими властями демонстрації проти амбасад СССР, Британії, Індії й інших держав, які визнали були Комуністичний Китай та обмінялись із ним амбасадорами та проте завжди наражені на некультурні ворожі акти. Шіганук, який зірвав дипломатичні взаємини з ЗДА, щоб затіснити „приязнь" з Комуністичним Китаєм, заявив у середу 13 ц. м., що „китайці проявляють гірший імперіялізм ма американців".

„МАШИНА" ДЛЯ ДОСЛІДЖУВАННЯ МІСЯЦЯ

На цій світлині одна з трьох „машин", які знаходяться на космічному кораблі „Сорвеєрі 5", і які ворушать пил на Місяці, а різні прилади досліджують, із чого складається поверхня Місяця.

Президент домагається схвалення законопроєктів про контролю зброї і поборювання злочинів

Кензас Ситі, Мізурі. — Президент Джансон, промовляючи на Конвенції Міжнародного Товариства Шефів Поліції, закликав американський нарід, щоб доміг йому здійснити програму поборювання злочинів та обмеження при продажу зброї. При цій нагоді Президент гостро виступив проти тих представників „Чорної сили", які під плащиком оборони громадянських прав, сіють ненависть та закликають до злочинів. Президент назвав цих аґітаторів „вульґарними негідниками", які отруюють людей ненавистю, вдаючи, що вони є оборонцями покривджених. Присутніх 1,200 шефів поліції оплескували промовця, коли він сказав, що „багато можна вияснити в справі расових заворушень, але ніяк не можна їх виправдувати". Та Президент заявив, що ті, які діють в тому напрямку, щоб люди не порушували законів, мусять діяти швидко і мусять бути „сліпі на колір шкіри". Президент відвідав колишнього президента Гаррі С. Трумена в Індепенденсі, 12 миль віддаленім від Кензасу. Президент був в товаристві головного прокуратора Ремсі Кларка. Президент розмовляв із 83-річним колишнім президентом 10 мінут, після чого відлетів до Вашинґтону.

Мартин перестерігає проти інфляції, вимагає збільшити податки

Вашинґтон. — Голова Федеральної Резервової Ради Вілліям МекЧесни Мартин, зізнаючи в Палатній Комісії Способів і Засобів, перестерігав Конґрес проти інфляції, яка вже діє, та домагався негайно збільшити податки. Він не згадував, яке збільшення податків він рекомендує, Уряд запропонував збільшити прибуткові податки від корпорацій та від приватних осіб на 10 відсотків із тим, що ті, які найменше заробляють, були б звільнені від більших податків. На думку Мартина без збільшення податків будуть зростати ціни на товари, як вже збільшуються ціни на біржах. Також збільшуватимуться відсотки від позичок, що припинить рух в будівельному промислі. Коли не буде збільшення податків, то жадна фінансова політика Федеральної Резервової Ради не зможе припинити збільшування відсотків, твердив Мартин. Він казав, що податки треба збільшити навіть тоді, коли не буде зменшення федеральних видатків, як про це згадували голова Комісії конґресмен із Аркенсо Вілбур Д. Міллс і член її конґресмен республіканець із Мізурі Томас Б. Куртіс. Але Мартин заявив, що добре було б, коли б можна було також зменшити федеральні видатки.

Забезпеченеві компанії інвестують більйон долярів у мешканеву програму

Вашинґтон. — Більші забезпеченеві компанії повідомили 13-го вересня президента Джансона, що вони інвестуватимуть один більйон долярів у мешканеву програму, щоб збудувати мешкання для незаможних родин в ґетто у великих містах. Забезпеченеві компанії щороку інвестують коло $16-ох більйонів, але вони досі не рискували робити інвестиції в мешканеві проєкти. Велика частина цих інвестицій піде в ті мешканеві проєкти, майбутні мешканці яких мають діставати федеральну допомогу на заплату чиншу в кращих мешканевих одиницях. Представники Уряду сподіваються, що тепер Конґрес легше схвалить гроші на допомоги для заплачення комірного незаможним родинам, бо минулого року були труднощі в цій справі в Конґресі. Президент Джансон радісно прийняв вістку про рішення забезпеченевих компаній. Він запросив губернаторів Рокефеллера з Ню Йорку і Ричарда Гюза з Ню Джерзі, трьох посадників, дев'ятьох членів Конґресу і віце-президента Гомфрі, щоб вислухали інформації голови Метрополітен Лайф Іншуренс Компанії Джілберта Фіцгю про інвестиції в будівельну програму.

● **У столиці Західньої Німеччини** Бонні місцева поліція перевела наскок на різні каварні й шинки, що їх постійними відвідувачами були здебільшого молоді люди, і знайшла у різних гостей багато різних наркотиків. Переведено масові арештування. Це сенсація, бо в Західній Німеччині не заторкувано до цього часу проблеми наркотиків, як „модної" недуги в різних колах молоді.

Північний В'єтнам злагіднив нібито своє становище щодо переговорів

Сайґон. — Американські й південно-в'єтнамські керівні кола не виключають, що Північний В'єтнам дещо злагіднив своє становище у справі можливости мирових переговорів. Цей здоґад базується на заяві північно-в'єтнамського прем'єра Фам Ван Донґа, в якій він сказав, що „коли американці дійсно бажають переговорів, то повинні спершу припинити без передумов бомбардування й інші воєнні акти проти Демократичної Республіки В'єтнаму". У тій заяві пропущено слово „перманентно" та нема більше згадки про конечність визнання південно-комуністичного Фронту Національного Визволення, як єдиного навсправжнього репрезентанта в'єтнамського народу. Французька аґенція „Франс-Пресс" передала той текст і додала від себе, що у випадку припинення американцями бомбардування Північного В'єтнаму — той останній згідний приступити до мирових переговорів впродовж чотирьох тижнів. Американські керівні кола не мають ніякого потвердження тієї вістки з авторитетних північно-в'єтнамських кол, до яких існують різні посередницькі шляхи. Між іншим, канадійський міністер закордонних справ Мартін заявив, що північно-в'єтнамський уряд не відмовляється від контактів із Канадою, що їх можна б використати для мирових переговорів, але покищо Мартін не бачить реальних можливостей швидкого закінчення В'єтнамської війни.

Воєнні дії у В'єтнамі йдуть із ще більшою натугою. В минулому тижні згинули 242 американці, 250 південно-в'єтнамські вояки і 23 члени інших союзних з'єднань. У тому самому часі згинули 2.103 комуністи з обох частин поділеного В'єтнаму.

Генеральний секретар ОН У Тант погрожує резиґнацією

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант буцім--то довів до відома американського та совєтського урядів, що коли вони не порозуміються в різних міжнародних справах, які паралізують Об'єднані Нації, то він зречеться. Таку вістку приніс найбільший єгипетський щоденник, підпорядкований урядові президента Гамаля Абделя Нассера. У Тант зокрема буцім-то „загніваний" на Америку, що вона не послухала його поради припинити бомбардування Північного В'єтнаму, та на Совєти, що вони не дотримали обіцянки і не вплатили до каси ОН сум, що їх завинили туди, не заплативши ані єртика на так звані військові місії Об'єднаних Націй. Урядовці Об'єднаних Націй заперечують вістку про замір У Танта зректися, але він сам не заявився: він виголосив промову на закритті панафриканської конференції „на вершинах" в столиці Конґа Кіншазі, в якій він радив африканським лідерам не зраджуватись повільною ходою реформ в Африці та більше співпрацювати із зовнішнім світом.

ОПЕРАЦІЯ ПАПИ ВІДКЛАДЕНА

Рим. — Операція Папи Павла VI відбудеться щойно після Синоду єпископів, скликаного на 29 вересня ц. р. Синод триватиме круґло один місяць. Папа має відкрити його і хоче йому прислухуватись. Лікарі вирішили, що з операцією простати можна підождати ще кілька тижнів, а в міжчасі стосувати інші способи лікування.

Згадують про петлюрівців на півдні України

„У лютому 1918 р. було проголошено владу рад на Хотинщині" над Дністром, — розповідає київський журнал „Україна" ч. 34, — а через місяць туди ввійшли румунські війська. Большевики на Хотинщині підняли повстання. В журналі читаємо: „А потім вороги скористалися з допомоги українських і молдавських буржуазних націоналістів, одержали допомогу від англо-французьких військ і рушили на Хотин. Тисячі розстріляних і повішених, спалені села — так розправлялися окупанти з хотинцями. Багато їх (понад тридцять тисяч) переправилось через замерзлий Дністер і, пробиваючись крізь петлюрівські застави, з боями йшли на з'єднання з червоною Армією" … — але це більше не дійшло…

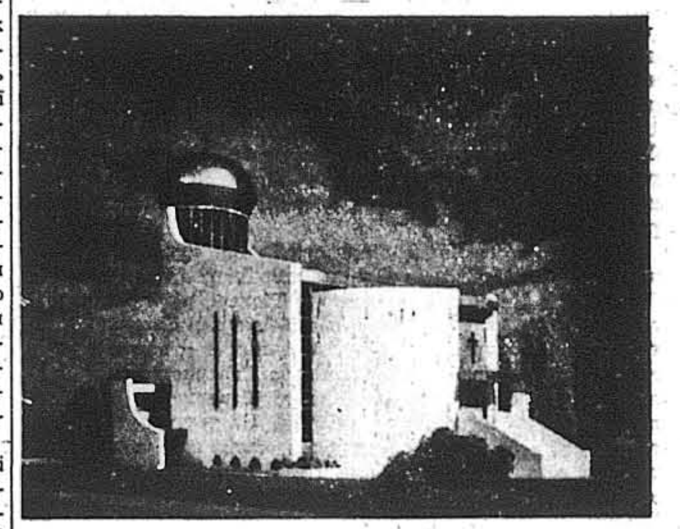
СКВУ буде вперше темою публічного обговорення в Ню Йорку

Ню Йорк. — Хоча практична підготова Світового Конґресу Вільних Українців, що має відбутись в Ню Йорку в половині листопада ц.р., ведеться вже від довшого часу та була вже предметом уваги на багатьох зібраннях в інших містах, то в самій метрополії Ню Йорку вона буде вперше предметом виключної уваги на окремому громадському зібранні, що його скликає Комітет Об'єднаних Українських Американських Організацій — Відділ УККА під головуванням адв. Романа Гуглевича. Зібрання відбудеться в неділю, 17-го вересня о год. 5-ій по полудні в залі Українського Народного Дому при 2-ій евню. Справи СКВУ та підготови до нього реферуватимуть голова Організаційної Комісії Підготовчого Комітету для СКВУ Йосип Лисогір, секретар Комітету Ігнат Білинський, мґр. Іван Базарко та інші члени Підготовного Комітету. Вони також відповідатимуть на запити. Подібні зібрання заплановані на найближчий час також в багатьох інших більших наших громадах.

Пплк. Івана Цапка похоронено на Українському Цвинтарі в Бавнд Бруку

Бавнд Брук. — Дня 12 вересня в похоронному заведенні п. Яреми в Ню Йорку Протопресв. Л. Весоловський відслужив Панахиду за спокій душі св. п. полковника Армії УНР і військового Отамана Українського Вільного Козацтва Івана Цапка. На Панахиді було багато комбатантів, представники Вільного Кубанського Війська, родина Покійного, промовляв від ОбВУА д-р Іван Козак, а від УВКозацтва письменник д-р Фотій Мелешко. 13-го вересня тіло сл. п. Івана Цапка було перевезене і поховане на кладовищі в Баунд-Бруці. Між багатьма приявними попрощатись із товаришем по зброї прийшли ген. А. Валійський, ген. П. Шандрук, який виголосив останнє слово, та ін., в тому й комбатанти та представники від громадянства.

У ТОРОЛДІ, В КАНАДІ ВІДБУЛОСЯ ТОРЖЕСТВЕННЕ ПОСВЯЧЕННЯ НОВОЗБУДОВАНОЇ ЦЕРКВИ

Церква парохії під Покровом Матері Божої в Торолді

Торолд, Онтаріо. (В.Д.) — Проміння вересневого сонця падали на копулу новозбудованої церкви парохії під Покровом Матері Божої, блищали від них ще нові білі стіни церкви і синьо-жовтих колірових вікон, зеленіли новонасаджені кущі, дерева і травичка, а біля церкви, приміщуючи на великій площі свої авта, в полудневих годинах тієї неділі, 10-го вересня ц. р., збиралися люди. Збиралось їх багато. Були старші, молодь, чоловіки і жінки. Прийшли вони не тільки із самого Торолду, щоб посвятити свій чудовий храм Божий, але приїхали вони, як гості, з цілої Ніяґарської Округи а то і подальше: із Велланду, Ніяґара Фалсу, Гамілтону, Сен Кетеринсу, Кіченеру, Торонта і Бофало. Свято це велике, бо ще один гарних храм Господній, на його славу й честь, збудований працьовитими руками українських людей. Чудову комбінацію модернізму з нашим українсько - візантійським стилем зумів пов'язати в одне молодий і надійний наш архітект п. Л Пенцак. Фінансова допомога УНС в формі гіпотечної позики в сумі 50 тисяч доларів допомогла у приспішенні сьогоднішніх торжеств. Парох новозбудованого храму, всч. о. М. Блаженко не тільки секретар Відділу, але також і голова Ніяґарської Округи УНСоюзу. Не диво, що між присутніми велика громада союзових діячів. Головну Екзекутиву і Уряд УНС заступали два його члени: заступник головного предсідника і директор канадійської канцелярії, п. Б. Зорич, та головний радний і обласний організатор, п. В. Дідюк, а округу: пп. П. Самець, П. Дяків, М. Шпурко, М. Бережук, М. Сташинський. Очам не віриться, що не минув рік і там, де було розрите і невпорядковане поле, сьогодні — завдяки наполегливій праці і енергії трудящого і всіми любленого та шанованого тут о. М. Блаженка з групою його церковних співпрацівників — стоїть чудовий Храм Божий! Тут і гарна заля, тут і нове приміщення для священика. Все впорядковане, зелене.

— — —

Год. 4-та пополудні. Церква наповнюється людьми. Хор під проводом п Б. Кушніра займає своє місце на хорах. Преосвященний Владика Кир Ізидор, в сослуженні з всеєв. о. др. М. Комарем із Ст. Кетеринс та о. М. Бут-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Лондонський часопис подає про переслідування українських баптистів в УССР

Лондон. — „Ди Черч Таймс" оприлюднив листа А. І. Ковальчука, українського баптиста, що він його вислав до генерального секретаря компартії СССР Леоніда Брежнєва ще 31 липня 1966 року із скаргою проти переслідувань українських баптистів. Відпис того листа щойно тепер дістався на Захід. У своїй скарзі А. Ковальчук із Рівного наводить факти масового й індивідуального переслідування баптистів комуністичними властями. В травні минулого року арештовано 400 євангеликів і баптистів, але хвиля переслідувань баптистів почалась ще у 1961 році. Самого Ковальчука арештували також, тримали на ізоляції одиничній келії і піддавали тортурам, а коли його здоров'я сильно погіршилось, перевели спершу до в'язничного шпиталю й після того до санаторії в Одесі. Він признається у тому листі, що пише з криївки, про яку не знає навіть його рідна дружина.

Тенор-бандурист Володимир Луців прибув з Англії для виступів у ЗДА і в Канаді

Джерзі Сити, Н. И. — Дня 14 вересня прибув кораблем „Квін Елизабет" до Ню Йорку відомий в Европі популяризатор бандури та українських народних дум тенор-бандурист Володимир Луців, який перед цим з успіхом виступав на Українському Здвизі в Дортмунді, в Зах. Німеччині. Володимир Луців виступатиме з українськими думами, патріотичними, упівськими та ін. піснями на академіях і святах для відзначення 50-річчя початку Національної Революції та 25-річчя створення УПА. Перший його виступ матиме місце в Олбані 30 вересня, 8-го жовтня в Сиракюзах, 14 в Клівленді, 15 у Філядельфії, 21 в Ню Йорку, 22 в Монтреалі, 28 в Шикаґо, 29 в Рочестері, 5 листопада — в м. Піттсбурґу. Між багатьма новими точками, Володимир Луців буде вперше виконувати Думу „Невольник" на слова Тараса Шевченка, мелодію до якої він сам створив. Торонтонська „Арка" через 2 - 3 тижні випускає нову довгограйну платівку з піснями Володимира Луціва. Після виступів у ЗДА і в Канаді, тенор - бандурист Вол. Луців повернеться до Англії, де в м. Брістолі, в театрі „Гіпподром" він заанґажований на двомісячні виступи в грудні - січні 1967-68 рр. в англійській „Пантомімі". Для канадійської СБС цього року в Канаді він наспівав низку українських дум, в супроводі бандури, що вже неоднократно передавались через радіо, з нагоди 100-річчя державности Канади, як зразки української музично-вокальної творчости.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Бизнес і здоров'я

Нема вже, мабуть, у лікарському світі принципової розбіжности поглядів, що тютюн — шкідливий для людського здоров'я. Очевидно, від самого початку, як тільки розгорнулась кампанія проти куреня — власники тютюнових плянтацій і фабрики циґар та цигарок найенергійніше стали в обороні своїх інтересів. Які велетенські зиски цих продуцентів, можна зрозуміти з такої статистики: у 1965 році випродуковано в ЗДА і продано кругло 9 більйонів циґар та астрономічну цифру 562,368.000.000 цигарок, при чому тільки з експорту цигарок за кордон одержано 378 мільйонів долярів, не рахуючи головного внутрішнього ринку збуту.

У цій кампанії довкола проблеми куреня стоять по одному боці Світова Організація Здоров'я, як аґенція Об'єднаних Націй з централею у Женеві, під протекторатом якої саме тепер відбувається в Америці Світовий Конґрес у справі куреня і спричинюваних ним недуг з участю 500 учасників, — Американське Товариство для Досліджения Пістряка, Американське Товариство серцевих недуг і багато подібних організацій. По другому боці цього фронту, себто в обороні куреня, маємо не тільки продуцентів і великий капітал, але й такі надзвичайно впливові установи, як, наприклад, радіо- і телевізійні компанніі. Відомий коментатор Дрю Пірсон виявляє у статті „Ті-Ві — вогонь і дим", що реклама цигарок принесла радіо-телевізії в минулому році кругло 300 мільйонів долярів. Тютюновий промисл і радіо - телевізійні компанії мають постійно оплачуваних адвокатів, надзвичайно впливових людей, між ними, наприклад, недавнього губернатора стейту Ню Джерзі Роберта Мейнора. Численні енерґійні і впливові „лаббіісти" тютюнового й радіо - телевізійного промислу стараються не допустити у Конґресі до схвалювання некорисних для них законів. Тютюновий промисл мусів скоритися законові, щоб на кожному пуделку цигарок стояла пересторога: „Курення цигарок може бути небезпечним для вашого здоров'я". Але тепер іде завзята акція проти того, щоб Конґрес не прийняв ухвали про обов'язок подавати на опакуванні цигарок, скільки відсотків нікотини і смоли вони вміщають, і про обов'язкові для радіо-телевізійних компаній передачі, в яких би вияснювалось шкідливість куреня.

Покищо вся та кампанія противників куреня має малі наслідки. Між самими пропаґаторами і в рядах лікарів є численні курці. Звичка і гін до наркотику в вигляді тютюну сильніші за всі арґументи суспільного, виховного і здоровного порядку. Але боротьба проти шкідливого налогу мусить продовжуватись.

Єдність . . .

Не тільки українці на „академіях" згадують про єдність і співають „Боже, нам єдність подай". За єдністю, за згодою і зрозумінням тужить увесь світ, все людство, поставлене в тінь водневих бомб, скупчене на плянеті, яка чимраз зменшується внаслідок розвитку комунікації і швидкого приросту населення.

„Тужить", або ж вірніше — кричить про єдність і „інтернаціоналістична" Москва. Але в її інтерпретації, як і належить комуністам, слово „єдність" означає цілком інше поняття, ніж його розуміють звичайні люди. В ньому немає й сліду шляхетних завдань порозуміння між людьми й народами, єдности на базі свободи, толеранції і пошанування як народів, так і людини. Московська „Правда" з 31 серпня, в передовій „Єдність у боротьбі за волю народів" скинула облудні окуляри „коекзистенції", заявляючи, що большевикам потрібна єдність комуністичних країн і партій, щоб вони „злилися в один потік, який підмиває і руйнує світову імперіялістичну систему"! . . Головно атакує „Правда" уряд ЗДА: за опір червоним імперіялістам у В'єтнамі, за нібито втручання у війну арабських країн з Ізраїлем, навіть за державний переворот у Греції, який очистив національний організм тієї країни від комуністичних бациль і до якого Америка не мала жадного відношення.

Атакуючи найбільшу потугу вільного світу, Москва на сторінках „Правди" виявляє занепокоєння станом речей у так званому „вільному таборі країн", зараховуючи до того табору навіть „проґресивні режими Об'єднаної Арабської Республіки і Сирії". В передовій зацитовано звернення з Московської наради компартій у 1960 році про необхідність „єдности країн соціялістичного табору". Погрожуючи „кліці Мао Тсе - тунґа", „Правда" закликає компартії світу стреміти до єдности дій і думання: „Сучасне становище у світі ще більше підкреслює необхідність єдности і згуртованости сил" . . . комунізму. Москва вже не претендує на ролю провідника в світовому комуністичному русі: перед 50-річчям большевицького перевороту вона зійшла до ролі пропаґатора єдности — в ім'я поневолення.

К. Крупський

ЩЕ ПРО ХРУЩОВА

Хоч Нікіта Хрущов в жовтні 1964 р. нібито зійшов з політичного обрію, про нього на Заході й досі часто згадують у пресі, в радіо, телевізії.

Західні знавці Совєтського Союзу твердять, що цей „типовий мужик", побіч Леніна і Сталіна, мав і має найбільший вплив на хід світової політики, бо він був першим, що відважився здетронізувати Сталіна. Він витичив політику супроти Мао Тсе - тунґа, яку й нині стосують Косиґін з Брежнєвим, а також його політику супроти ЗДА донині наслідує Москва.

Так твердить і один з відомих совєтознавців, автор кількох праць про СССР і член редакційного складу „Ню Йорк Таймсу" — Гаррі Шворц у вступі до книжки Марка Френкленда „Хрущов". Ця досить ориґінальна своїм стилем праця ще молодого автора появилася цього року в нюйоркському видавництві „Штайн енд Дей".

Марк Френкленд народився 1934 р. в Англії. Він був редактором „Тайм енд Тайд" і московським кореспондентом часопису „Обсервер".

Здавалось би, що після перечитання присвячених Хрущову праць таких відомих авторів, як Едвард Креншов, Говард Палочі і ін., у працях менше відомих авторів нічого нового немає. Зрозуміло, що в цих нових працях багато відомого, але в них можна знайти немало нових та гідних уваги речей.

Пишучи про панування Хрущова в Україні, Френкленд поважно трактує іґнорований могутніми світу цього український націоналізм і його динамічний спротив московському імперіялізмові. Його книжка має два розділи особливо цікаві для українського читача, а саме: „Україна" та „Український фенікс". В першому насвітлюється період ґавляйтерства Хрущова в Україні — русифікація та поборювання українського спротиву, в другому — відбудова знищеного під час війни господарства в Україні.

Для ілюстрації наведемо кілька речень з розділу „Україна":

„Хрущов, як русифікатор був активний не менше. Він зарядив обов'язкове навчання російської мови по школах України та публікацію російських щоденників у Києві. „Українські буржуазні націоналісти, — сказав він перед XIV партійним з'їздом, — пробували здушити російську мову. Вони добре знали, що означає вплив на український нарід учення Леніна і Сталіна". Ці заходи були лише частиною пляну знищення небезпечного українського націоналізму. Не маємо найменшої познаки, що росіянин Хрущов, який заледве міг говорити українською мовою, перед тим або пізніше мав будь - який сумнів щодо свого права трактувати в такий спосіб іншу націю.. Хрущов — російський комуніст, був певний свого вміння і права наказувати меншим націям зовсім так, як це робили царські імперіялісти XIX століття".

У розділі „Український фенікс" Френкленд пише, що Україна під час війни потерпіла найбільше з усіх країн Европи і, не зважаючи на величезні жертви в людях, мусіла у відновленому московсько - хрущовському ярмі відбудовувати свою економіку.

„У серпні 1946 р. — пише Френкленд, — Хрущов заявив на засіданні Центрального Комітету КПУ, що Москва уважає, що в Україні занедбано важливість ідеологічної праці до такої міри, що з'явились познаки толеранції буржуазного націоналізму. Наступного місяця совєтська преса заатакувала націоналізм в українському культурному житті. Як наслідок цього, кількох українських письменників та академіків усунено з посад".

Сам Хрущов виходить з-під пера Френкленда, як хитрий і здібний „мужик", який в ім'я комунізму і для збереження власної шкіри, не вагаючись, виконував кожний наказ найбільшого тирана в історії людства — Сталіна. Ці риси, за Френклендом, характеризують Хрущова на протязі всієї його кар'єри.

Френкленд уважає свою працю не за біографію Хрущова, а лише за біографічний есей. Він не подає точних даних з життя Хрущова, бо, на його думку, таких джерел або зовсім нема, або вони лише правдоподібні.

Луїс Фішер у своїй рецензії в „Сатердей Рів'ю" з 2-го вересня ц. р. називає книжку Френкленда серйозною і рекомендує прочитати її студентам, професорам і всім тим, хто хоче краще зрозуміти „недавнє совєтське минуле і сучасне".

Українському читачеві варто познайомитися з книжкою Марка Френкленда.

26 років над велетенською авіябомбою

У центрі містечка Поліг на Запоріжжі впродовж 26 років ходили по вул Горького люди, їздили авта й автобуси, і ніхто не підозрівав, що увесь той рух — на пороховому вулкані. Там ще в 1941 році впала велетенська німецька авіябомба, але під час вибуху інших ніхто не помітив, що вона зайшла в землю й не розірвалась. „Молодь України" з 5 вересня 1967 р. поетично змальовує ту картину, очевидячки фантазуючи про те, що невідому бомбу „довго шукали": „Більше чверті століття... 9 тисяч днів. Кожен з них міг стати фатальним для пологовців... Однак катастрофи не сталося. Після довгих пошуків бомбу вдалося знайти". 5-тоннову бомбу підняя з допомогою крану шофер Володимир Ткач і її було зірвано за містом.

Мирослав Семчишин

ЯК ЗБЕРЕГТИ УКРАЇНСЬКУ МОВУ В АМЕРИЦІ

(До проблеми навчання української мови як другої)

(3)

Теорія і практика навчання та вивчання мови

Це питання варто розглянути не тільки зі становища того, хто вчить, але й того, хто вчиться. Також варто зупинитися над тими основними процесами, що супроводять вивчання і навчання.

Найбільша трудність у формуванні теорії мови в тому, що в гру входить декілька різних наук, як от фізика, що досліджує спосіб постання звука, психологія, історія культури і т. д. Вже сама студія звука, як основного елементу мови, чи звуків, з яких постають слова, а зі слів речення, викликає чимало питань. Знаємо, що звуки постають у певно означенім місці, в органах мови, і в певно означенім порядку, який людина відчуває від уродження. І ми з кожним тижнем-місяцем-роком усвідомлюємо власне ту чудесну містерію говорення-мовлення. Але, крім вродженого нам механізму мови, велику ролю відіграє довкілля, в якому людина живе, її расово - культурні особливості, тобто етносоціологічне підложжя життя даної людини. В тому сенсі кажемо про говорення (мовлення) — по - французьки п а р о л ь, яке в житті людини є основне, і відрізняємо оце говорення від зорганізованого вже процесу, впорядкованого і розвиненного у певну с и с т е м у, яку власне й називаємо м о в о ю.

Залишаючи тим часом набоці другу велику ділянку мовних знаків та символів і їх відношення до говореної мови, зупинимось коротко на інших моментах. А одним із таких перших фундаментальних моментів, бо вихідним у студії мови взагалі, є безсумнівне ствердження, що мова це передусім те, що говоримо, а щойно потім те, що читаємо чи пишемо. Або, іншими словами, звуково-слуховий аспект є вирішний, основний, а письмовий - графічний — похідний.

Це важливе ствердження має в основі той факт, що поки на світі появилось письмо (6.000 років тому), мови говорені вже існували. З цього виходить, що мова говорена (розговірна) була базою і мусить нею залишитися, а письмо, писана мова, це ніщо інше як надбудова. А далі сучасні мовознавчі досліди виявили, що мова — це процес засвоювання певної суми сензорно-механічних звичок, які мають якості нерво - психічні і мускулярно - фізичні. Ці звички згодом автоматизуються, і таким чином маємо діло з механікою мовлення-говорення.

— — —

Не наше завдання входити в дальшу філософію мови, її різновидності і т. п., отже зупинимося над найважливішими проблемами. Перша основна проблема, що вимагає розсліду і уваги, це розрізнення двох груп, категорій тих, що вивчають будь - яку мову: а) тих, що вивчають матірню мову (рідну), і б) тих, що, крім рідної, вивчають ще будь - яку іншу мову.

І тепер питання: чи знання рідної мови в чомунебудь допомагає у вивченні, засвоєнні другої мови? При аналізі і вирішенні цього питання у гру входять такі чинники як а) вік учня: рідної мови людина вчиться від немовляти, другої мови — в пізнішім віці; б) д о в к і л л я, серед якого живе учень (чи перебуває він в мовній ізоляції, чи в мовному довкіллі даної мови); в) чи процес засвоювання другої мови відбувається випадково - індивідуально чи колективно - зорганізовано? В цьому відношенні всі ці застереження чи передумови можуть у великій мірі бути або перешкодою або допомогою в навчанні другої мови.

Далі, виходячи з положення, що говорена мова це база, а писана — надбудова, сучасна мовознавча наука кладе наголос на слухово-звуковий а с п е к т, бо власне слово - звук є ґенератором у процесі мовлення, в той час, коли жест - рух чи образ або, скажім, зоровографічна сторінка мови є похідним явищем. Можна знати мову і бути здібним говорити нею, а не вміти писати (явище неграмотности), але майже неможливо засвоїти письмо, не знаючи законів практичної, говореної мови.

І в цьому капітальному ствердженні про першенство говореної мови над писаною чи друкованою джерело нової методи у навчанні мови, методи, що є яскравим запереченням давньої і стандартної вчительської практики у цьому відношенні, яка полягала в тому, що насамперед треба дитину навчити читати, потім писати, а врешті говорити.

Тепер устійнено і науково доказано, що в навчанні всякої мови повинен зобов'язувати ось який порядок: говорити (тобто, слухаючи, наслідувати), згодом — читати, а врешті — писати. У навчанні всякої мови цей порядок мусить зобов'язувати, і, зрештою, в навчанні хоч би рідної мови не інакше поступаємо. Бо чи ж не вчимо насамперед дитину говорити, а щойно згодом переходимо до читання та писання? Цей найбільш природній розвиток мови і мусить знайти своє застосування в навчанні всякої мови, тобто мови нерідної або, інакше кажучи, д р у г о ї.

Що ж являє собою д р у г а м о в а з погляду навчальної психології?

В той час, коли наука досить добре розслідила справу розвитку рідної мови, небагато може вона сказати про явище двомовности, яке є інколи типовим для певних географічних теренів (українці у Польщі, в Росії або Румунії, мадяри у Трансильванії, австрійці у південнім Тиролю і т. д.). Про те, які психофізичні процеси відбуваються у дітей, що рівночасно чують дві мови, знаємо мало. З різних дослідів над цією проблемою виходило б, що двомовність у дітей не помагає й не шкодить їхньому загальному розвиткові. Стверджено, одначе, понад усякий сумнів, що в більшій або меншій мірі одна із двох мов мусить домінувати над другою, але, при певних умовинах, при певнім встановленім мінімумі, можна осягнути такий ступінь знання другої мови, що термін „двомовність" знайде своє виправдання.

Найбільш, одначе, типовим явищем у навчанні другої мови є такі переходові етапи, що мовлянин, який володіє двома мовами, котрусь із них знає гірше. Наприклад, уродженець України, вихований в Америці, буде власне гірше знати рідну мову, як англійську, яку частіше чує, всюди чує і частіше мусить нею користуватись. Основна причина цього в тому, що вирішним моментом в опануванні мови, моментом, який рішає про успіх чи неуспіх у вивченні будь - якої мови, є власне її с л у х о в о - з в у к о в а сторінка і її найбільш основний елемент - викладник — з в у к о в а с и с т е м а. Розвивати цю систему, плекати її постійно, звикати до неї, бути на кожному кроці з нею — ось що рішає про успіх чи неуспіх у вивченні кожної мови. Від цього власне в дуже великій, а то й рішальній мірі залежить, чи рідна мова залишиться „рідною", аж до смерти, чи може в умовинах чужини, умовинах потенціяльно сильнішого так соціяльного, як і культурно довкілля стане другою, чужою мовою.

ГОЛОС ЧИТАЧА

ПРО ВИБОРИ У В'ЄТНАМІ

Вп. п. Редактори!

Дивні ваші погляди. Ось про вибори у В'єтнамі пишете, що пройшли добре і без надуживань, а мені здається, що вони пройшли на 99.9% так, як в СССР.

Скажіть, будь ласка, які партії були там заступлені? Ви маєте відвагу називати ту сміховину демократією. Тоді напишіть, будь ласка, що то воно таке та демократія?

Доки будете називати боротьбу за визволення комунізмом? Ви журитесь, що у день виборів згинуло 25 цивільних осіб, а від супербомбардувань, виходить, ані волосок з голови не впав? Ви подаєте, що за рік згинуло понад дві тисячі мирних людей з рук повстанців, а забули згадати, яка маса людей гине щотижня з рук американців. Отже, по - вашому війну ведуть тільки комуністи, а американці святі, нікого не напастують і не зачіпають. Направду, які то агресори: ті, що бомбують міста і села у В'єтнамі, чи ті, що зруйнували Ню Йорк?

Чи для вас населення українських сіл і міст, що його нищила німота й москалі, також були комуністи? Також ґорили їх обороняли? На нього Америка дивилась тими самими очима, що й нині на В'єтнам.

Знаю, що Ви на ці питання не відповідаєте. Але знаю також, що не всі, які мають почуття українського патріота, так думають, як Ви!

О. Самчук

Бриджпорт, Конн.

З НАШИХ БУДНІВ

„Бібліотечка"

Не можна сказати, щоб наші земляки в екзилі не йшли з духом часу, щоб належали, так би мовити, до відсталого елементу. Всякі модерні-штудерні досягнення або так звані чудеса техніки їм не чужі та й не байдужі. Скажу, хоч би для прикладу, про друга Олексу, який саме недавно влаштував був свого роду родинно-товариське свято: запросив сусідів і приятелів на посвячення домашньої бібліотечки.

— Дуже ориґінальна штука, ця моя бібліотечка! — запевняв мене друг Олекса по телефону. — Ти ще напевно такої не бачив. Прийди — подивишся.

Бібліотечка була справді ориґінальна, хоч би тільки з самого вигляду або кшталту, — як пишуть дорогі східні брати. Двері-не-двері, шафа-не-шафа, комода-не-комода. Автоматизована штука, вся на ґудзиках або кнопках, — як писав покійний Остап Вишня. Потиснув друг Олекса один ґудзик, — аж тут відсувається праве крильце бібліотечки, а там, уявіть собі, гай-фай, стірео і перескринок на платівки. Потиснув другий ґудзик — відсувається ліве крильце, а там, уявіть собі, скачі, коньяки, джіни, лікери, — істинна, кажу вам, пропінація!

— Браво! Славно! — загомоніли гості на радощах. — Та тут вам, прошу панства, не бібліотечка, а ціла аптечка!

— То ще нічого, — лукаво підморгнув бровою наш „бібліотекар" і натиснув третій ґудзичок. І що ви скажете? . . З „бібліотечки" висувається чорне слонятко з пластикової маси, півршина заввишки, ґраціозно ворушить трубою, а з труби ллється шляхетний трунок просто до чарок! Мертве-холодне скло оживає, грає кольорами, автоматично наповнюючись благородним змістом. . .

— А тепер, дорогі гості, — сказав зворушеним голосом господар, — вибирайте, будь ласка, що хто любить: хто хоче музички послухати, а хто душу розважити, Рідний Край згадати? . . Або й можна, як то кажуть, сполучити приємне з корисним.

Рясними оплесками нагородило товариство цей символічний акт відкриття „бібліотечки" друга Олекси. Він сам був у сьомому небі; яснів та променів, неначе великодня паска, збираючи звідусіль ґратуляції, похвали. Я теж із захопленням потис руку доброму другові, але не сказав йому, очевидячки, що мав на думці якраз у тому моменті. . . Я попсував би йому настрій і святкову атмосферу, якби признався тоді публічно, що таку саму, з дозволу сказавши, „бібліотечку" я бачив двома тижнями раніше на гучних ім'янинах у пана доктора Овецького. Незначна різниця полягала хіба в тому, що в д-ра Овецького праве її крильце, замість гай-фай і стірео — зайняв кольоровий телевізор. . .

І к е р

Михайло Данилюк

ПОВСТАНСЬКИЙ ЗАПИСНИК

(55)

Почали переглядати течку з паперами. Чорнота дещо знав німецьку мову і взявся перекладати. Там був цілий ряд відписів старих листів від митрополита Олексія до генерал-губернаторства про положення Автономної Церкви в боротьбі з УАПЦ митрополита Полікарпа. Був якийсь свіжий меморіял, ще не підписаний, про співпрацю Автономної Церкви з німецькими властями. Був також список „підозрілих" священиків із юрисдикції митрополита Полікарпа, а серед них і прізвище отця Палладія, повстанського капеляна . . .

Ситуація ставала дещо легшою. Всім була відома справа т. зв. Автономної Церкви з підпорядкуванням її московському патріярхові, всім було відомо про акт поєднання цієї Церкви в єдину УАПЦ ще в жовтні минулого року, який то акт митрополит Олексій зірвав. Автономну Церкву німці, безперечно, хотіли використати для своїх окупаційних плянів і, підтримуючи її, протиставили відродженій, національній УАПЦ митрополита Полікарпа. Стара політика: діли і пануй. Свого часу шанований, Архиєпископ Олексій пішов на вудку москвофільства, а згодом — співпраці з німцями. Все це було відоме нашим хлопцям, але все ж атмосфера була гірка.

Хрін ще поцікавився, чи докладно перешукано авто, а коли виявилось, що ні — послав п'ять хлопців на місце атентату. Хлопці повернулись ні з чим: авто в міжчасі вже хтось докладно перешукав . . .

Цього вечора Камінь повідомив Хрона, що він має цікаві документи. Хрін, Чорнота, Орлик і Блакитний поїхали до Каменя. Виявилось, що хлопці Черника, десь біля Бущі почули постріли і пішли на Миколаївку. На шляху знайшли розбите авто з жертвами. Впізнавши, хто і що, перешукали авто і знайшли компромітуючі папери. Їх перекладав Бриґадир, колишній бурмістр Крем'янця, який раптом появився в таборі Крука. Наші хлопці показали і ними знайдені папери. Обмінялися інформаціями. Бриґадир хотів, щоб Крук негайно звітував про це у Львів до свого проводу. Блакитний вислав вістку з деякими паперами до свого інспекторату в Рівне.

У Крем'янці появились німецькі афіші з повідомленням про вбивство митрополита Олексія, з виразною вказівкою на те, що це зробили „ваші заблукані сини, які пішли в банди проти Великого Райху і вашої Церкви". Митрополита поховали біля дзвініці Богоявленського монастиря, зразу під муром її північної сторони, на старому кладовищі. На похороні був сам ґебітскомісар Міллер.

На другий день усі німецькі афіші були зняті. Німецькі пресові органи і радіо подали, що митрополита Олексія вбили . . . большевицькі партизани.

Незабаром люди в місті і повіті довідались правду. Коли Блакитний прийшов якось додому — його бабуня, яка знала, що митрополит Олексій утратив в душі народу приязні почування, все ж не могла зрозуміти, „як можна вбивати своїх, як можна вбити ієрарха, незалежно від того, яким він був і якої Церкви". Блакитний мусів поклястися, що смерть митрополита була припадкова, і щойно тоді старенька бабуня заспокоїлась . . . Дивна душа нашого народу. А все ж — гарна.

Уже в неділю раненько, 9-го травня, ще до схід сонця в таборі Хрона зчинилась тривога. Зі сторони Стіжка доносились постріли, видно було пожежу. На неосідланих конях пригналось двоє селян: німці палять Стіжок!

Хрін вислав розвідку на гори, щоб з'ясувати положення, а загін поставлено в бойову готовість. Примчавсь посланець з табору Каменя. Крук питає, що там, у нашій стороні робиться. Вони далі від Стіжка, як ми, і їм невідомо. Блакитний вислав Крукові записку: „Давайте всяку допомогу, яку можете. Горить Стіжок — ідемо відбивати".

У міжчасі розвідка повідомила, що відбивати, мабуть, уже запізно. Село догоряє, німці зганяють худобу на майдан, вистрілюють людей по садках . . . На кінцях села окопались, виставили важкі кулемети, по селі їздить панцерне авто. Давати бій у спаленому Стіжку — значить іти лобовою атакою на кулемети.

Штаб радився. Прибув Крук із частиною загону Каменя, бо решта пішла десь на Дубенщину ще вчора. Сотник Орлик запропонував зробити засідку на німців. Але в міжчасі прибув вістовий із повідомленням, що німці з відділом калмиків-шуцманів починають палити Бущу. Справа виглядала так, що вони пішли двома колонами, оточуючи ліс. Біля Бущі сили малі, дещо німців, а в основному батальйонці з калмиків і поляків. Біля Стіжка — основна сила німців у силі біля двох сот жандармів на чотирнадцятьох вантажних автах, з одним панцерним автом і легкою, польовою машиною.

Іван Івахів

Спогад про о. Михайла Осадцу

Хто ходив до державної гімназії в Бродах між першою й другою світовою війнами, той дуже добре знає о. Михайла Осадцу, нашого катехита, який не раз обороняв учнів перед професорами і не одного витягнув з біди й уможливив закінчити гімназію. Він поводився з нами як рівний з рівними.

Пригадую собі, як я 1929 року прийшов до першої кляси польської гімназії в Бродах, то о. Осадца був тим, на кого були звернені очі й надії всіх. По першому чвертьріччі на годині релігії о. Осадца читав нам висліди конференції, хто скільки має недостатніх нот, а хто чистий. Він прочитав мені, що маю злу оцінку з польської мови, але додав, що це ще не зле, бо я зможу польську мову швидко опанувати. І так сталося.

Не раз картав о. Осадца учнів за те, що не вчилися. Та коли зажурений учень впадав на дусі, то о. Осадца вмів його підбадьорити. Наш катехит обороняв учнів українців на конференціях учительського збору. Його учні облягали й поради та порятунку прохали. І він це робив. Там, де цього справа вимагала, щоб рятувати своїх хлопців, він приймав навіть пониження від директора, а нагородою йому було те, що допоміг молодій людині. Коли я прибув до Бродів, до першої кляси гімназії, то зараз на станції почув, що буде „вента", концерт, і що це влаштовує о. Осадца. О. Осадца організував хори, концерти, академії, забави, які чомусь називали „вентами". До всього тягнув нас, учнів давав нам можливість вироблятися на добрих суспільників, а не лише на звичайних з'їдачів бурсацької зупи.

Культурному життю в Бродах о. Осадца надавав тон і його вів. Своїми виставами й концертами будив українську свідомість та виховував громадянство культурно. Хто може забути ті концерти в травні в залі Музичного Товариства. Там о. Осадца влаштовував концерти світових музик і брідська публіка їх розуміла. Перед кожним твором о. Осадца давав пояснення. Ми тоді любувалися музикою і вчилися її розуміти.

Як добрий диригент о. Осадца не тільки вів перед в Бродах, але і виховував повіт. Організував пописи хорів із цілого повіту. Він все вмів запросити до Бродів якогось співака чи співачку й тим вивести публіку провінційного міста на ширші горизонти. Отець Осадца був і непоганим організатором. Зібрати нині тридцять-сорок музикантів в Бродах, де українців було обмаль, — це була штука.

Приходилось йому самому все робити: переписувати ноти, скликати на проби, коли не було ні телефонів ні авт. І от, о. Осадца мав добрий телефон: брав палицю в руки і в спеку чи хляпу ходив від співака до співака, від музики до музики та просив на пробу. І чи дивно, що всі на пробу приходили?

Отець Осадца вмів оцінити, що можна від громадянства видобути і що зробити в можливостях поліційної системи польської держави, де на кожний виступ навіть у сільській читальні треба було дозволу старостства. І це не обходилось йому без неприємностей: під час пацифікації в 1930 р. його першого арештували і фотографували, як злочинця.

Крім того й свої „патріоти" йому докучали деколи, вважаючи його за „непатріота".

Мешканці міста Бродів о. Осадцу любили й поважали, і під час большевицької окупації йому помагали. Мріяв о. Осадца побачити Київ, і як тільки большевики втекли, до того готовився. Але несподівана смерть перервала ці його пляни, задуми.

Серед світової завірюхи не було змоги належно віддати о. Осадці останньої пошани. Тепер ми радо згадуємо о. Осадцу. Перед нами стає на весь ріст його особа. Ми вдячні йому за ті разом з ним пережиті дні в гімназії, бурсі, на концертах.

Ми клонимо голову в пошані до нього, бо о. Осадца не тільки бувший наш виховник, але й символ наших Бродів.

КОНКУРС ОбВУА НА ОБРАЗОТВОРЧУ КОМПОЗИЦІЮ

В рамках врочистого відзначування ювілею п'ятдесятиліття збройного Визвольного Чину українського народу і створення Незалежної Української Держави, Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці проголошує конкурс на образотворчу композицію.

Зміст композиції повинен мистецькими образотворчими засобами зображувати світліші моменти українського Збройного Чину на просторі історії українського народу. Учасники конкурсу можуть брати мотиви до своїх творів з довільної епохи нашої історії: княжа, козацька, чи сучасна нам визвольна боротьба.

З огляду на спеціяльний характер ювілейних святкувань побажаним є, щоб тематиці з українських визвольних змагань нашого століття присвячено особливу увагу.

Характей композиції повинен бути виразно фігуральний. Портрети історичних осіб не будуть включені до конкурсу, якщо вони не становитимуть складової частини згаданої композиції

Конкурс складається з 2-х частин:

1. Праці призначені на конкурс у першій частині повинні бути виконані одною з тривких технік, як олія, темпера або комбінація обох технік — на полотні, на дереві чи на іншому тривкому матеріялі.

Розмір образу без рами не повинен переходити понад 42 інчі. Нагороди в першій групі призначуться такі:

перша нагорода — 1,000.00 (тисяча) долярів

друга нагорода — 600.00 (шістсот) долярів

третя нагорода — 400.00 (чотириста) долярів.

Праці призначені до тієї частини конкурсу мусять бути старанно оправлені в рами і забезпечені в дроти для вішання.

2. Праці призначені на конкурс у другій частині можуть бути виконані в різних графічних техніках (деревориt, офорт, літографія і т. д.), як також рисунком (чорно-білим, чи кольоровим), акварелею, ґвашом і т. д.

Праця в тій частині не може бути менша ніж $8\frac{1}{2}$ X 11 інчів, а разом з оправою не може переходити 42 інчі.

Нагороди в другій частині призначуються наступні:

перша нагорода — 250.00 (двісті п'ятдесят) долярів

друга нагорода — 150.00 (сто п'ятдесят) долярів

третя нагорода — 100.00 (сто) долярів.

Усі праці з цієї групи мусять бути старанно оправлені в паспорту (matting) без рами і без скла.

Усі праці, нагороджені грошевими преміями, стають власністю Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці.

Крім нагород передбачається також почесні відзначення.

Склад конкурсового жюрі буде поданий у відповідний час.

Учасники конкурсу не повинні підписувати конкурсових праць властивим ім'ям автора, а заосмотрювати їх кличкою. Ту саму кличку написати на коверті, в якій слід запечатати дійсне ім'я автора, його адресу, назву твору і техніку його виконання.

Реченець надсилання праць на конкурс — до 31-го березня 1968 р. на адресу:

United Ukrainian War Veterans of America, 1321 W. Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141.

Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці не відповідає за будь які пошкодження мистецьких творів, які можуть трапитись через невідповідне опакування, чи через якісь транспортові труднощі.

Усі справи зв'язані з пересилкою праць на конкурс такі, як: оплата за транспорт, оплата убезпечення, формальности і оплата за мито — тощо, усе це полагоджує і оплачує кожний мистець — учасник конкурсу сам за себе.

Після розв'язання конкурсу усі праці будуть розіслані учасникам коштом Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці.

До участи в конкурсі запрошується українських мистців, що живуть на чужині.

За додатковими інформаціями звертатися на вгорі подану адресу.

Головна Управа Об'єднання Бувших Вояків Українців в Америці

Просимо всю українську пресу передрукувати вище подане проголошення.

Педагогічні курси в Шикаґо

Управа Українських Педагогічних курсів в Шикаґо повідомляє, що другий рік навчання починається 9 вересня. В цьому році зайняття курсів відбуватимуться у приміщенні Українського Музею при 2453 Вест Шикаґо Авеню, щосуботи від 1-ої до 5-ої год. по обіді.

Українські Педагогічні Курси в Шикаґо зорганізовані в системі Шкільної Ради УККА в 1964 р., за адміністративним спонзорством Учительської громади, мають на меті підготовити нові кадри учителів для українознавчих шкіл. В дворічну програму курсів входять: українознавчі дисципліни, педагогічні предмети і практика в навчанні.

В академічному році 1967-68 викладатимуться такі предмети (від початку або як продовження вже розпочатих минулого року): українська мова і методика навчання мови, література, історія, географія і природа України, культура, психологія і загальна дидактика.

Крім студентів, які закінчили перший рік (15 осіб), можуть зголошуватися нові студенти, які в цьому році слухатимуть спільні виклади з другим роком, а в наступному доповнять предмети, викладані в минулому році та проведуть навчальну практику.

Одночасно управа курсів повідомляє, що особи, зокрема з-поміж високошкільної молоді, які не зацікавлені учительською працею, проте бажають доповнити свою українознавчу освіту на вищому рівні, можуть відвідувати українознавчі виклади. Вони, після вислухання відповідної кількости предметів і годин та складення іспитів, отримають спеціяльне свідоцтво закінчення високошкільного курсу українознавства.

Заохочуємо головно випускників середньошкільних курсів українознавства та студентів коледжів і університетів скористати з цієї нагоди поглиблення своєї українознавчої освіти. Оці Курси відкриті і для зацікавлених осіб із кожної професії і віку. Окремі особи можуть вписатися тільки на поодинокі предмети як вільні слухачі. Передумовою впису є середня або рівнозначна освіта і знання усно і письмово української мови. Навчання безкоштовне; студенти вплачують лише вписове на адміністративні видатки у висоті 15 дол. за семестр, а у випадку вільних слухачів відповідна знижка в залежности від кількости предметів (10, 5 дол.).

Вписи на перший семестр в суботу 9 вересня від 12.30 в приміщенні Музею та, винятково, в дальших двох тижнях. Тодіж можна отримати всі інші інформації.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Лариса Сас-Погорецька

В Шикаґівському університеті 1-го вересня осягнула ступінь доктра біологічних наук п-на Лариса Олександра Сас-Погорецька, оборонивши дисертаційну працю з ділянки фармакології.

Перебувши всі етапи скитальської мандрівки в Німеччині та Полудневій Америці, п-на Лариса опинилася в 1959 році разом з батьками д-ром Романом та Марією Погорецькими в Шикаґо, де почала студії в Іллинойському Університеті та одержала ступінь бакалавра 1963 р. з фармації. П-на Лариса була довголітньою стипендіяткою Іллинойського та Шикаґівського університетів, де продовжувала студії.

П-на Лариса є членом Обнови, Студентської Громади та Фармацевтичної Секції при Українському Лікарському Товаристві, та Американських Фармацевтичних Організацій. Цього року на весні вона виголосила доповідь на Конвенції Американських Біологів в Шикаґо. Між 3200 промовцями її доповідь мала успіх. Тепер буде вона працювати у науковій ділянці в технологічному, Массачусетському Інституті в Кембриджі, Масс.

Д-р Лариса і її батьки є членами 399 Відділу УНС в Шикаґо.

Н. Н.

ГУБЕРНАТОР РІҐЕН ДОМАГАЄТЬСЯ використати всі „технологічні засоби" та якнайшвидше закінчити війну у В'єтнамі. Каліфорнійський губернатор Роналд Ріґен заявив на пресовій конференції, що продовжувати війну у В'єтнамі дотеперішнім способом, це значить діяти так, як цього бажає собі ворог. Ріґен не казав, що треба вжити і атомової зброї у В'єтнамі, але він не виключає і такої можливости, бо страх перед атомовою зброєю може спричинити рішення ворога закінчити війну. Ріґен повторив за мишиґенським губернатором Ромні, що Уряд недокладно інформує нарід про в'єтнамську війну.

У Торолді, в Канаді відбулося торжественне посвячення новозбудованої церкви

(Закінчення зі стор 1-ої)

ринським в Велланду і при асисті о. Б. Остаповича з Бофало, о. д-ра Ю. Небесного, о. В. Дзюрмана, о. Г. Бойка з Гамільтону, о. дек. Я. Чижа з Кіченеру, о. Русина, Сестер Місіонарок Християнської Любови і Василіянок, та лицарів Святого Григорія, п. Г. Повороэника, під спів „Буде ім'я Господнє" — розпочинався чин посвячення Храму Божого, а опісля Архиєрейську Службу Божу, на якій виголошує прекрасну проповідь. За всім доглядає та все допильновує о. парох Блаженко, що з допомогою церковного заряду, п. Шандерського, та з головою відділу ЛУКЖ — панею М. Гарісон, докладають всіх старань, щоб все пройшло якнайкраще. Кінчиться Архиєрейська Служба Божа. О. Парох запрошує всіх до участи у спільному бенкеті, що відбудеться у новій залі під церквою.

До бенкету все найкраще приготовили пані з ЛУКЖ, а ведення його спочиває у досвідчених руках ділового майстра церемоній адвоката Б. Долішного. За почесним столом, побіч Преосвященнішого Кир Ізидора, майстра церемонії п. Долішного і його дружини, засіли: Мейор міста п. Грос з дружиною, посол до Онтарійського Парляменту п. Морнінґстар, великий приятель українців, о. д-р М. Комар, о. В. Дзюрман, п. Б. Зорич, заступник гол. предсідника УНС, архітект п. Л. Пенцак з дружиною, п. В. Дідюк — головний радний УНС, п. Г. Поворозник — лицар Святого Григорія, п. Р. Тиммс — будівничий з дружиною. Бенкет розпочав молитвою преосвященнийший Владика Ізидор. У своїх привітах мейор міста і провінційний посол ґратулювали Торолдській громаді за такі гарні успіхи й досягнення, підчеркували великий вклад в розбудову Канади і побудову так гарної церкви, що можна уважати за гарний пам'ятник у сторіччя Канади. Там, де колись були пусті місця, українці перші їх впорядкували — загосподарили та закväтчали. Щирі і гарні слова признання для Торолдців з закликом до дальшої праці, плили з уст кожного гостя. Відтак від Української громади з вістою про пароха о. д-ра Комара. Дещо про УНС його працю для української громади, про наші дальші плани, цілі і завдання — говорив заст. гол. предсідника п. Б. Зорич, який передавав привіт від Екзекутиви УНС. З щирими привітаннями і ґратуляціями у спільній дії загальної церковно-національної праці та дій УНС — долучився і п. В. Дідюк — головний радний. По привіті п. Б. Зорич започаткував складання пожертв на церкву, вручивши відповідну суму від Канадійської Канцелярії УНС. Акцію приймання пожертв і подяк проводив о. М. Бутринський. Богато присутніх зложило направду поважну суму грошей на докінчення церкви; на іконостас, на розмалювання. Про піонерські часи організування церковного і національного життя в цій околиці говорив знаний громадський діяч та меценат на українські цілі п. Г. Поворознік, лицар Святого Григорія. Коротко схарактеризувала працю відділу ЛУКЖ, пані М. Герисон. Зложив ще привіт від відділу БУК в Сен Кетеринс п. Кушнір. На закінчення ще раз промовив Преосвященніший Кир Ізидор, який знов, прикладами з нашого життя і життя інших народів, вказував на велич нашої історії, традицій, культури, закликав до дальшої праці. Дякував усім, що причинилися до успішного завершення так великого діла, дякував о. пароховi, парохіянам, піонерам і всім людям доброї волі. Закликав міцно держатись свого обряду, традицій, мови, культури. Добрими і гарними словами підкреслив Преосвященний і його допомогу для нашої церкви з боку УНС. Присутні бурею оплесків нагороджували слова свого владики. Кінцевим скромним і щирим словом подяки виступив всеч. о. М. Блаженко, згадуючи окремо допомогу від УНС. Відбулося церемонія льне вручення „золотого ключа" для архітекта і будівничого для Преосвященного, який, з черги передав його пароховi о. Блаженкові. Гарним кінцевим словом майстра церемонії п. Б. Долішного та співом „Достойно єсть" закінчено цей бенкет з нагоди посвячення церкви.

Користаючи з цієї нагоди, вже в пізніх годинах відбулася ще зустріч членів Окружної Управи Відділів УНС з представниками Головного Уряду, на якій порушено і обговорено цілий ряд важливих і актуальних справ організаційної праці Ніягарської Округи.

В. Дідюк

Гість з України на пластовому таборі в Бобрівці

Із прощальною ватрою, що рознесла горіючі іскри в різні сторони поляни на Бобрівці, роз'їхалися новачки різними шляхами, до Філяделфії, Гартфорду, Бостону, Пассейку, Трентону. Вони повезли нові враження та спогади з новацького табору „Чарівний Дзвін". Сумно, деякі з слізьми в очах, прощались — з постановою зберегти милі спомини з табору, де придбали нових друзів, навчилися нових пісень та гор і відчули дух та чар пластування: „Готуйсь!... побачимось в таборі на другий рік" — лунало часто.

Бобрівка, перед відкриттям, спочивала тихенько... тільки шелестіли ліси, співали пташки... В короткому часі поляна ожила українською мовою та сміхом новачок, юначок і юнаків. Першого дня новачки почувались сумно, ніяково та швидко захопив усіх дух дружности.

На першім вогнику сестричка Командант — Н. Самокиш розповіла новачкам велику тайну... Вона одержала листа від добродушків, з вісткою, що до табору новачок завітає гість з України, „Чарівний Дзвін".

Захоплені новачки дожидали цього шановного гостя, та радились, як його привітати. Під час вогника, яким кермувала сестричка Міма Коропей — бунчужна, новачки одноголосно вибрали назву табору: „Чарівний Дзвін", а рої прибрали назви за звуками дзвону — „Дзень, Дзелень, Дзінь, Дзілінь, Бім, Бом, Бум". Ось і створили з цих звуків новачки таборову пісню... щоб гарно прийняти гостя пісню.

Час минав... аж одного прекрасного, теплого, соняшного дня наймолодший рій „Дзень", сестрички Ніни Вишневської побачив „Чарівний Дзвін". „Алярм!"... і швидко цілий новацький табір прибіг на привітання гостя з України. Якою радістю і захопленням сяяли обличчя новачок, а особливо наймолодших, які години, що це вони знайшли цей дзвін. З дефілядою, під час якої новачки співали нову таборову пісню — „Дзень, Дзелень" — перенесли вони дзвін до брами, де сестричка Командант вітали гостя традиційно хлібом та сіллю. Новачки занесли дзвін на гору, поблизу машту... Там він спочивав продовж табору і там часто заходили новачки під час зайнять.

Час Івана Купала... Новачки плетуть вінки, а сестричка розповідає про традицію цього свята. Вечорісь... Святоіванські мушки мов вірки мерехтять, окрашують пісню.

Несподівано. Сестричка Командант розказує новачкам чарівну казку про лісову мавку та квіт папороті. Із захопленням шукають новачки цієї мавки... тихо, тихенько в лісі... наразхтось побачив її. Новачки біжать вітати цю гарну мавку з довгим, сріблистим волоссям... а вона, усміхаючись, передає квіт папороті новачці Ларисі Бих.

Несуть новачки квіт папороті до озера, де зібралися вже всі табори на вечір Івана Купала. Лунає пісня „Гей на Івана, гей на Купала, гей, гей, гей... красна дівчина долі шукала..." Новачки та юначки пускають вінки на воду, а юнаки поринають в воду, ловлять їх. Раптом... іскра летить до небес, спускається вниз... і запалює ватру, що освічує озеро... Яке диво — ватра горить, палахкотить посередині озера... Який чарівний вечір!

Христина Татомир

„НАТОВП ПЕСИМІСТІВ" СЕРЕД МОЛОДИХ ЛІТЕРАТОРІВ В УКРАЇНІ

Одеська філія Спілки Письменників УССР випустила третє число журналу „Горизонт", в якому більшість творів — російською мовою. Журнал відрізняється певним „викликом" штамповіним подібним виданням в УССР. У статті Б. Дерев'янко є, наприклад, таке ствердження: „Подейкують, що натовп песимістів, який гомонить на літературному майдані, — то не що інше, як плід убогої фантазії авторів. Мені ж стан речей видається далеко серйознішим. Скептики є. Тільки вони не такі примітивні, як їх виводять на авансцену творці багатьох опусів. Причому до скептичних настроїв у молодих нерідко спричиняється, передусім, нерозсудлива й метушлива діяльність деяких комсомольських працівників. Сказане підтверджується докладними розповідями з практики комсомольських організацій Одещиний й Херсонщини". („Літературна Україна" з 5 вересня).